

Дзвоник

№56

Журнал для українських дітей Румунії
Місячник Союзу Українців Румунії. 3 рік видання, листопад, 2011 рік

Dzvonuk (Clopotel)

№ 56, 2011 р.

Журнал для українських дітей Румунії.
Заснований у 2007 році.

Над *Dzvonukom* працювали:

Головний редактор: Микола Корсюк

Редактор: Людмила Дорош

Редколегія: Іван Ковач, Михайло Михайлюк, Михайло Трайста, Марія Чубіка.

Адреса редакції:

м. Бухарест, вул. Раду Попеску, 15, с.1
тел.: 021-222-07-29; 021-222-07-37;
телефони/факси: 021-222-07-37

Друкарня:

«S.C. SMART ORGANIZATION S.R.L.»

Adresa redacției:

str. Radu Popescu 15, sect. 1

București, România.

Наша електронна адреса:
redactia.clopotel@gmail.com

Dzvonuk пропонує:

- * казки
- * оповідання
- * вірші
- * загадки
- * дитячу енциклопедію
- * сторінку народознавства
- * пісеньки
- * сторінки-розмальовки
- * рухливі ігри

Dzvonuk завжди радо прислухається до ваших пропозицій і друкуватиме надіслані вами спроби!

На обкладинці малюнок Тетяни Нестерової

Увага! За достовірність надрукованих матеріалів відповідають їх автори!

Ориця БУРАК-ДОВГАНЬ

БУДЬ ДЛЯ МЕНЕ СОНЕЧКОМ

Будь для мене сонечком,
Грій своїм теплом,
Щоб розквітли соняхи
Під моїм вікном.

Будь для мене піснею
З семи кольорів,
Щоб твоєю вірністю
Мій вогонь горів.

Будь для мене казкою,
Не губись ніде,
Щоб твоєю ласкою
Мій світився день.

Будь для мене сонечком,
Райдуги вінком,
Щоб розквітли соняхи
Під моїм вікном.

МАТИ СИНА ВПОВИВАЛА

Мати сина вповивала
І співаночку співала.
«Ой спи, сину, в сповиточку,
А я вишию сорочку,
Щоб волошками у житі —
Щоби сину в щасті жити!»
Мати сина колисала
І сорочку вишивала.
«Ой вишивана сорочко,
Бережи мого синочка
Від усіх нещасть на світі —
Щоб синочку в мирі жити!»
Мати сина вповивала,
Щастя-долю дарувала.
І волошки синім квітом
Розцвіли над цілим світом...

Микола КОРСЮК

Диво грибної пори

XI

– Ну ось і дійшли, – мовила втомлена Павутинка. – Мене хоч і вітри несуть, але й я знеможніла. Стара вже, та ще й дорогу треба пильнувати, щоб не заблудити.

– Ви казали, що вперше йдете до брата.

– Уперше, правда твоя, що вперше. А тепер як дійшли без пригод аж сюди, то не зашкодить трішки перепочити. Геть вибилась із сил я.

– Я теж так гадаю. Ноги мліють. А нам ще б поговорити.

Вони посідали на пожухлому моріжку, кожен поринувши в свої міркування чи спогади. Петрусь уже не жалів цієї подорожі з Павутинкою. Йому здалося, що немає більш приємнішого і заспокійливішого, аніж бродити в тихому задуманому осінньому лісі, перегортати ногами сухе опале букове руде листя, вслухаючись в його тихий шурхіт, у його потаємну розмову, яку розуміють лишень самі дерева. Тиха примиреність, легка задума і водночас мудра згода з тимчасовістю і приманливою вічністю. Дивись на оці сірі стовбури дерев і, здається, наче час застиг. А он там у видолинку такі ж ставні та горді смереки. Мелькнуло в думці Павутинчине: «Ми ж одного роду». Якого, котрого? – призадумався Петрусь, бо не міг додуматися, про що мовить його супровідниця.

– Ось і дійшли, – обірвала його думки Павутинка. – Глянь отуди ліворуч. Бачиш?

Петрусь подивився із явною цікавістю. Поза зеленими густими гривами смерек у далекому мерехтінні ледь виднівся яйцеподібний чолопок будинку. Всього його не було видно, бо низ заступав густий смерековий ліс. Хлопцеві стало цікаво, що то за будинок ховається там. У глибокій самотності.

– Побачив?

– Авжеж.

– Отам брат живе.

– А чому вона така кругловидна?

– Переконаєшся, коли будеш там.

Петрусь вагався. Він багато не міг втямити. Ані зі цієї «мандрівки», ані зі слів Павутинчиних.

Раптом перед ним виринув зустрінутий гриб, якого Павутинка порадила не зривати. «А ти чому знову тут?» – запитався. «Щоб утішити твою душу», – почув відповідь. «Невже це був міраж?» «– Не знаю...» – відповів гриб і зник, залишаючи Петруся знякволого і в глибоких сумнівах.

– Не терзайся і не муч свою душу, – мовила Павутинка, отверезуючи його. – Все буде гаразд. Перепочиньмо і не віддаваймося суєті. Ось я тобі обіцяла розказати про мого брата. Краще сказати, про нашу родину. Історія давня, геть заплутана. Розібратися важко. Але коли тобі пообіцяла – розкажу. Воно для тебе буде цікаво. Тільки не став мені зайвих запитань, бо мені нелегко на них відповідати. І, до речі, сама я не знаю, що і як. Отож мовчи і слухай. Рід наш був великий і славетний. Але нужденний, бідний. Недостача допікала нам щодень. Отак батько вирішив податися на заробітки поза океан. Мене з братом залишив з матір'ю та бабусею. Швидко мати померла і ми лишилися із бабусею. Мудрою, яка зналася на лікарському зіллі. З часом батько добився там, за океаном, доброї слави. Закінчив університет, виступав на конференціях, став науковцем. Принагодилися бабусині знання і він став алхіміком, чародієм. Швидко і нас з братом забрав туди, та не судилось там довго пожити із мачухою. Дізнавшись про батькові здібності, якісь фабриканти, хочачи позбутися конкурентів, попросили в нього допомоги. Батько відмовився. А тоді вони влаштували автокатастрофу. Хто і як – досі не дізнались. Брат відразу повернувся сюди, а мене мачуха-чародійниця, що навчилася від батька, прокляла і перетворила в Павутинку. Сумна історія, але повчальна. Отож я вперше гостюватиму в брата.

(Далі буде)

Михайло ТРАЙСТА

ПІВЕНЬ І СВИНЯ

Казка-байка

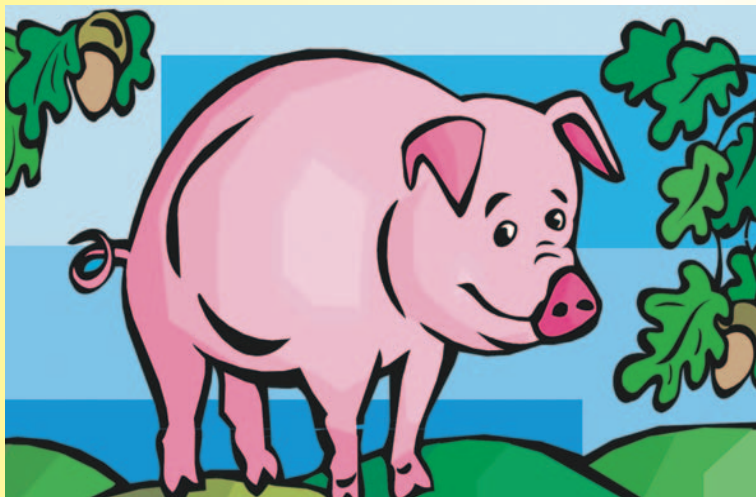
Одного разу півень Когутик скликав всіх домашніх птахів, які жили на подвір'ї, від жовтодзьобих курчат, каченят і гусенят до старого індика, «дідуса Охрима» і запропонував їм:

– Шановні птахи! Мені надоїло таке монотонне життя, давайте організуємо великий хор, я буду вашим диригентом, а після того влаштуємо такий концерт, що навіть лісові птахи завидітуть нам.

– Згода, згода!.. Організуємо, організуємо!.. Будь нашим диригентом, Пане Когутику! – зраділи птахи такій пропозиції.

– Від завтра починаємо репетиції! – наказав півень.

– Від завтра, від завтра!.. – повторили птахи.

Хіба можна відмовитись співати в хорі, яким керує сам півень.

Звичайно, погодились усі, бо, що правда – то правда, такого музиканта як півень не знайдеш. Поділилися вони на чотири голоси і почали репетиції.

Через якийсь час, коли вже співали досить добре, вирішили влаштувати концерт. Зробили в своєму курятнику велику сцену, прикрасили її гарно різними квітами, зеленим листячком і запросили гостей на концерт: собачку Бурка, котика Мурка, зайчиків Санька і Панька, ягнятко Букалайку і козеняtko Тимку. А півень запросив як почесного гостя свиню Гацю, якій забронював найкраще глядацьке місце в курятнику, навіть свіжої соломи їй постелив.

Почався концерт. Пісні лунали, публіка аплодувала, тільки свиня Гаця, як побачила в кутику всякого зерна – кукурудзи, пшениці, ячменю та жита, – подалася туди і почала собі смачно їсти, не звертаючи жодної уваги на артистів, які старалися з усіх сил.

Коли стихли останні оплески, півень-диригент підійшов до своєї почесної гості і запитав:

– Ну як, сподобалось?..

– Щого-щого? – щогикнула свиня.

– Питаю: як вам сподобалось?

– Трохи сухе, але досить смачне! – відповіла свиня Гаця, доїдаючи смачну кукурудзу.

Птахи залишились того дня голодні і вирішили, що більше не запрошуватимуть свині на концерт.

– Свиня – свинею, навіть на концерті! – зітхнув півень і, махнувши крилом, вийшов з курника, щоб не бачити її.

Петро ОСАДЧУК

ОСІНЬ

Щебетали птахи в лісі
На крислатому горісі.
А як сонечко схололо –
Птахи всі за видноколом
Позникали.

В лісі звірі танцювали –
Аж травичку потоптали.
А як змерзли вуха й ноги,
Звірі в нори і барлоги
Повтікали.

Поселився вітер в лісі
Серед ночі на горісі, –
І на всіх деревах віти
Почали тоді тремтіти,
Бідолахи.

Вранці клени посмутніли,
А надвечір пожовтіли, –
І злетіло в небо листя
Понад лісом золотистим,
Ніби птахи.

Олена ДИШЛЮК

ПРОЩАЙ, ОСІНЬ

Відшуміла осінь
Сивими дощами
Й тепло відлетіло
В вирій з журавлями.
Облетіло листя,

Вже дерева голі,
Лиш здаля видніє
Ще зелена хвоя.
Почорніло поле
І кущі терністі,
Лише червоніє
Калина в намисті.

Іванна БЛАЖКЕВИЧ

КЛЕНОВІ ЛИСТКИ

Осінь, осінь... Лист жовтіє.
З неба часом дощик сіє.
Червонясте, золотисте
Опадає з кленів листя.
Діти ті листки збирають,
У книжки їх закладають.
Наче човники, рікою
Їх пускають за водою.
З них плетуть вінки барвисті –
Червонясті, золотисті.

Микола КОРСЮК

ЧУБЧИК

Качур качці докучає, –
Чом чубка в качки немає.
Інші, глянь, усі з чубком
Ходять вслід за качуром.
Качко, йди до перукарні, –
Звиють тобі чубчик гарний.

Тож тепер за качуром
Ходить качка із чубком.

Людмила ДОРОШ

Як карасик подався до моря

(Продовження з попереднього числа)

У величезному череві акули було темно, тісно і якийсь удушливий, неприємний запах не давав дихати. Коли-не-коли плачі риб стихали, і тоді Карасик ще чіткіше чув те рівномірне «Тут-тук, тук-тук», і те серцебиття немов постійно нашіптувало йому: «От і все, кінець твоїм подорожам, дурнику. Ти дивись, моря йому захотілося! Ха-ха, ось тобі й море! Куди ж ділося твоє переконання, що твої пригоди закінчаться успішно і, повернувшись в рідну Загату, ти розповідатимеш холодними зимовими вечорами рибкам-школярам, яке чудове те синє море і які незвичайні його мешканці!»

Карасик вже змирився зі своєю долею, від нестачі кисню його вже починало паморочити і він уже був майже готовий припинити всі свої спроби протриматися на поверхні, не опускаючись донизу, де шлунок акули вже почав виділяти перетравні соки. Якщо дотепер його не покидала думка: «Протриматися, що б не сталося», то зараз йому хотілося лише одного: спокою. Щоб його вже не кидало то в ту, то в другу сторону.

– Ну, коли ж ти вже спинишся, – прошепотів він тихо, навіть не усвідомлюючи цього, але з темряви до нього долинув голос його сусіда по нещастю:

– Та де там, акули ніколи не сплять, хіба ти не знаєш? Якщо вони зупиняться – то потонуть, або навіть задихнуться – вони можуть дихати лише рухаючись.

Ці слова оживили Карасика: а якщо їм вдасться примусити акулу зупинитися?

– А якщо ми всі дружно почнемо її лоскотати? – мелькнула в його голівці така ідея. – Вона не витримає і зупиниться, і, може, навіть розкиє свою пащу і нам вдасться визволитися.

Ось за цю малесеньку надію, яка почала жевріти в їхніх серцях, і ухопилися всі полонені риби.

Вони всі дружно повернули свої хвостики до стінок шлунку акули і стали її лоскотати! На місце риб, які втомлювалися, ставали інші, і так усі дружно, і малі, і великі, пліч-опліч, плавець біля плавця, почали

боролися за своє життя.

Акула прискорила свою швидкість, вона почала виляти то вправо, то вліво, змінювати свій напрямок. Риб із силою відкидало то в одну сторону, то в іншу, але вони оговтувалися і знову ставали до роботи.

Але раптом вони відчували якийсь сильний поштовх і всі знову втратили рівновагу і попадали один на одного. «Що сталося, що сталося?» – питали вони один в одного, але ніхто не міг нічого зрозуміти.

– Вона спинилася! – почулося десь із глибини вражений голос.

– А дійсно ж, спинилася! – почали вигукувати усі і надія врятуватися від смерті почала міцнішати з кожною секундою.

Але через деякий час вони почали чути іззовні якусь вовтузню і знезацька щось близнуло у тому темному череві.

Рибам пощастило – хижу акулу зловили моряки, а малих рибок пожаліли і відпустили їх назад у море. Та найбільше пощастило Карасику: один з рибалок помітив його серед такої великої кількості рибок і здивовано вигукнув:

– Ти подивись, а що ж шукає у морі карась? Візьму з собою в подарунок сину, він просто не повірить цьому диву – карасик у морі!

Його деякий час тримали в банці з водою, а коли корабель причалив до порту, міцні руки того чоловіка взяли банку з Карасиком і понесли кудись далеко-далеко.

А що сталося далі – ви просто не повірите! Із банки він потрапив... у саму Загату! Йому так пощастило, адже той чоловік жив саме поблизу озера, а його синок, наслухавшись цікавих розповідей батька, відніс відважного Карасика до озера, в його природне середовище. Спочатку його друзям перехопило подих: хіба ж сподівалися вони колись, що знезацька в озеро плюхне їхній Карасик-мандрівник?!

Відтоді кожного дня Карасик розповідає всім зацікавленим про красу і велич синього моря та його дивних мешканців і щиро дякує долі, що врятувала його, наївну маленьку рибку, з виру небезпечного морського життя.

Кінець.

Віктор ДЗЮБА

Український алфавіт

*Україна – це єдина
Наша рідна Батьківщина.
Тож вивчаймо, діти, мову
Веселкову, барвінкову.*

Оо

Ослик осінню охрип –
Захворів, мабуть, на грип.
Ослик кашля, ослик чха
І хрипить: - Ох-а, ох-а.

Сс

Сонях в полі зупинився
І на сонце задивився.
Скоро й сам у день погожий
Сонях став на сонце схожий.

Пп

Півник пісеньку співає -
Пастушка повідомляє,
Що корови на лузку:
– Прокидайсь! Ку-ку-рі-ку!

Тт

Тигреня просило тата
На верблюді покатати.
– Та ти що?! – промовив
татко, –
То ж мале верблюденятко!

Рр

Рак повільно рачкував –
Рак до річки прямував.
Раку з річки крячка кряче:
– Ти куди рачкуєш, раче?

Уу

Утюжок заухав: – Ух-х!
Утюжка спитав утюг:
– Утомивсь? Усе покинь –
У коробці відпочинь.

Василина ГОЛОВЧУК

До школи

Літні канікули підійшли до кінця. А з ними і літо. Осінь малює все навкруги таким темно-жовтим та оранжевим сумним кольором... А, може, мені лише здається.

Сьогодні перший день нового навчального року.

Вранці встаю, умиваюся, швидко одягаюся, та все якось роблю автоматично, навіть їсти не хочеться, тільки щоб швидше дістатися до школи, хоч я й не першокласник, але та сама знайома картина.

Мати та батько проводжають до воріт, дають поради слухати та поважати вчителів, бути розумним, вчитися собі на користь, а батькам на радість. Мама благословлятиме на дорогу, щоб Бог допоміг добре скінчити навчальний рік.

На шкільному подвір'ї зібралася говірлива дітвора із її дзвінками голосами старшокласників та несміливими першокласників. У всіх яскраві очі, загорілі світлі обличчя нагадують літо і наче продовжують його.

Ми дивимося один на одного: всі такі загорілі, підросли за літо, змужніли і стали іншими. Так давно знайомі, а втім наче такі далекі, чужі, стримані.

Шкільне подвір'я було подібне до рухливої клумби, розквітлої різнокольоровими квітами.

Вчителька привітала нас і запросила до класу. Святкового. На партах підручники, а вчительський стіл повен квітів.

Далі вчителька попросила нас розказати, як ми провели літні канікули, куди ходили, що бачили і яке враження у нас склалося після всього цього.

Учні один за одним почали:

– Я був на морі, там було гарно.

– А я в горах – там було чудово.

Інші побували за кордоном:

– Не описати і не забути мені, як було.

– Хто ще не розказував? Іванко? – запитує вчителька і звертається до мене: – Ану розкажи, що робив ти під час літніх канікул?

Та про це іншим разом.

Ірина МОЙСЕЙ

Випробовування

Сьогодні був найкращий день в житті Маринки. Не просто вдалих, а щасливий. Вдалих було багатенько, але сьогодні... На першому уроці диктант написала на «дуже добре», потім на уроці математики найшвидше розв'язала задачу. І це ще не все. На сьогодні, на урок малювання треба було виконати малюнок на осінню тему. Маринка два вечори підряд малювала, дуже старалася, і їй сподобалося те, що в неї вийшло. Вона була переконана, що отримає найвищу оцінку за свою роботу, але такого... Учителька показала всьому класу Маринчин малюнок і сказала: «Ось це – найкраща робота. Молодець, Маринко!». Спочатку вона засоромилася, а потім кожна наступна похвала учительки чи однокласників їй подобалась все більше і більше.

Тепер Маринка поспішала додому. Вона хотіла якнайшвидше показати мамі свій щоденник, де рівеньким стовпчиком було тричі записано «дуже добре». «От пощастило мені сьогодні!» – раділа. «Пощастило? – невідомо звідки пролунав тихенький пискливий голосок. – Чому пощастило? Ти ж найкраща, найрозумніша, і всі оцінки і похвали – це нормально». Від несподіванки Маринка спинилася.

– Що трапилось? – здивувалась Оленка. З Оленкою вони не тільки однокласниці, а й сусідки, в одному будинку живуть. А в сусідньому – їх однокласники Юрко і Василько. Всі четверо дружать ще дитсадка. – То біжиш, як шалена, то стоїш стовпом...

«Вона заздрить, – пропищав той самий голосок. – Подивись, як вона заздрить тобі!..»

Маринка розгублено відвела погляд від подружки і рушила мовчки далі. Друзі дорогою жартували, сміялися, але вона не заходила з ними в розмову. Вона прислухалася до незнайомого голосу, який не вшухав, і хоч не могла зрозуміти звідки він, але їй подобалось те, що він каже: яка вона розумна, яка вона талановита, яка вона здібна...

Уже біля самого будинку Василько торкнувся її плеча:

– Маринко, ми після обіду вийдемо в двір погуляти. Вийдеш і ти?

«О-о-о-о! Яка захвалість, – не заспокоював-

ся голос. – Та він повинен просити тебе вийти погуляти, це ж така честь бути твоїм другом, а він: вийдеш?..».

– Ні! – різко кинула у відповідь і попрямувала до під'їзду.

Осіннє, ще тепле сонечко заплуталося у гіллі дерев пожовтілого скверика навпроти Маринчиного будинку. Дівчинка стояла біля вікна і спостерігала, як у сквері граються її друзі. Ось Юрко назбирав букет жовтих листочків і подарував його Оленці, а Василько, як завжди пустотливий, загорнув цілий оберемок листя і висипав його на подружку... Тепер вони бігають одне за одним. Маринці чомусь гірко на душі, не чує, але знає певно, що вони весело сміються, зате вона чує той голос: «Облиш, вони тебе не вартують».

– Хто ти? – не втрималась Маринка.

«Я – твоя зарозумілість».

– Звідки ти взялась, чому причепилась до мене.

«Ти сама мене впустила в свою душу. Спочатку я засіялась зернятком гордовитості,

тепер ось виросла в зарозумілість, а завтра післязавтра, дивись, у справжнє самолюбство переросту».

– Але ж через тебе я можу втратити друзів!

«Та навіщо вони тобі? Ти ж най...»

– Замовкни! – вигукнула Маринка і почала одягатися. – Що ти знаєш про моїх друзів? Оленка минулого тижня на уроці ручної праці найкращу аплікацію зробила, Юркові на фізкультурі рівних нема, а Василько... він хоч і збитошний, та недавно сказав, що ніколи і нікому не дозволить мене образити...

Зарозумілість ще пробувала щось сказати, але її голос був уже таким тихим, що й слів не можна було розібрати, та Маринка й не пробувала, вона бігла до своїх друзів. Оленка з Юрком, побачивши її, весело замахали руками, а Василько, як завжди пустотливий, вже нагрібав у оберемок листя.

Маринка почувалась ще щасливішою, аніж після сьогоднішніх шкільних успіхів, та вона була надто малою, щоб зрозуміти, яке важливе випробовування щойно пройшла.

Казимира ПОЛЯКОВА

Лавка для всіх

У вихідний день Владиків дідусь вирішив зробити лавку й приладнати її біля будинку, під липою. Тоді там можна буде посидіти в густій тіні й подихати свіжим повітрям.

Дідусь поставив козли біля сарая, поклав на них невеличку колоду і став перепилювати її навпіл. Пиляє і все кречке. Почув Владик та запитую:

– Навіщо ти це пиляєш?

– Лавку зроблю для всіх.

– Це добре, але важко тобі, дідусю, одному пиляти?

– Важко, внучку!

– Так я допоможу!

Владик узявся за ручку пилки. Робота пішла швидше.

– Жик-жик-жик-жик! – заговорила пилка і навіть заспівала тонесеньким голосом:

– Пію-пію-пію!

І дідусь перестав кречкати – адже Владик допомагає.

Раз, два, три!.. – і перепиляна колода впала на землю.

– Є дві ноги для лавки, – сказав, посміхаючись, дідусь, – а тепер візьмімося за верх.

Він поклав на козли гладеньку стругану дошку.

– Трішки вкоротимо її.

І знову заговорила пилка швидко-швидко:

– Жик-жик-жик!

І ще голосніше заспівала:

– Пію-пію-пію!

Невдовзі дідусь із Владиком закінчили пиляти та заходилися копати ямки для стовпчиків-ніг.

Дідусь копає великою лопатою, а Владик – маленькою, теж залізною. І викопали дві ямки. Потім поставили стовпчики й закопали їх до половини. Притоптали, щоб стовпчики трималися

міцно і не впали.

– Що ще робитимемо, дідусю? – спитав Владик.

– Ось дивись, – і дідусь поклав зверху на стовпчики дошку.

– Тримай міцно дошку, щоб не крутилася, – сказав дідусь, – а я буду прибивати її до стовпчиків.

– Дідусю, я теж хочу прибивати дошку.

– Добре, – сказав дідусь, – значить, пополам?

– Пополам, дідусю!

– Отже, я чотири гвіздки заб'ю і ти чотири – ну, лічи!

– Раз!.. – почав лічити Владик, притримуючи дошку, коли дідусь забивав перший цвях. – Два... Три... Чотири!

– Уже годі, тепер моя черга! – весело закричав Владик. – Тримай, дідусю, міцно дошку, щоб не крутилася.

Владик однією рукою став притримувати цвях, а другою підняв молоток. Та молоток виявився таким важким, що Владик не вдержав і випустив його з руки. Молоток упав на землю.

– Важко тобі?

– Ні, дідусю, ти тільки тримай міцніше дошку і гвіздок.

Владик узяв молоток двома руками й довго поціляв. Він боявся промахнутися і замість цвяха вдарити молотком дідуся по пальцях.

Хоч і повільніше пішла робота, ніж у дідуся, та все ж свої чотири гвіздки Владик постарався забити рівно, до самої шляпки.

І ось лавка готова. Владик із дідусем сіли на неї і витерли спітнілі чола. Вони задоволені, що зробили таку міцну та зручну лавку для всіх сусідів. Захоче хто-небудь на ній посидіти й відпочити – будь ласка!

З російської переклав Євген Ходун

Людмила ЧИЖОВА

Сини Осені

Було в Осені три сині –
Величаві, гарні, сильні.
Всі по черзі стали знатно
У свій час господарювати.

Кожен лад давав в господі,
Особливе щось знаходив,
Щоб порадувати Осінь,
І дарунки їй приносив:

I
Місяць Вересень – найстарший,
Найулюбленіший, перший,
Повен сонячного світла,
Весь усміхнений, привітний,
І такий він роботящий...
Звісно, в матері найкращий.

Обійде сади дбайливо,
Струсить долу груші й сливи,
Нагадає людям вчасно,
Що в саду ще фруктів рясно,
Ще картоплю не копали
І припасів не надбали,

Гарбузи лежать на полі,
Їм же місце у стодолі.
Ще встигає він зробити
Виставку осінніх квітів.
Всіх пташок, що не зимують,
Враз у вирій налаштує.

II
А середній, Жовтень, місяць
Тихо працював на місці.
Він маляр був дуже вправний,
Фарбував листочки славно:
Жовтим – трепетну берізку,
І вогнем шипшини низку.
У багрянець – чуби клена,
Лиш сосна одна зелена.
І мінялись безупинно
Дивні всі його картини.
Сам одягнений казково –
То ж бо майстер винятковий.
Квітами буяли шати
І раділа Осінь – мати

III
Третій місяць – Листопад,
Наймолодший в сім'ї брат.
Він такий чомусь суворий,
У хмарки ховає зорі.
Часом він буває злющим,
Верховіттям грізно свище,
Крутить віхолу із листя,
Геть зриває їх із місця
І жбурляє, скільки може,
Їх в обличчя перехожим.
Він дорогу ним встеляє,
Зиму в гості закликає.
А Зима в дорогу саме
Ремонтуює собі сани.

ЧАРОДІЙ І МИША

Бенгальська народна казка

Був собі колись на світі чародій, великий і мудрий. Люди розказували, що все, чого тільки він забажає, сповнювалось.

Якось сидів чародій над морем і снував свої думки, коли це раптом просто до ніг йому впала мишка. Підвів він голову й побачив, що над ним кружляє орел. І зрозумів чародій, що мишка випала у хижака з пазурів. Зворушений, він вирішив, що це – віщий знак, воля небес: вони хотіли, щоб чародій урятував мишку й виростив.

Загорнув він мишку в зелений листок, приніс додому й віддав своїй жінці, щоб вона ту нещасну тваринку доглянула.

– Доглянути я її не проти, – промовила жінка, – тільки ж не знаю, з якого боку до неї і приступити.

Тоді чародій проказав заклинання, щоб мишка обернулася у дівчинку, і так воно й сталося.

Дівчинка росла, піростала й була чародієві та його жінці за рідну дочку. А як стала вона на виданні, чародієва жінка нагадала чоловікові, що пора вже дівчині заміж виходити.

Покликав чародій дочку та й каже:

– Дитино моя, ти вже доросла, час тобі власну сім'ю заводити. Скажи мені, кого ти хочеш мати своїм обранцем, і я видам тебе за нього.

– Добре, тату, – відповіла дівчина. – Коли вже ви даєте мені самій вибирати собі чоловіка, то я піду за сина того, хто в світі наймогутніший.

Чародій подумав, що дочка хоче побратися з сином сонця, бо наймогутнішим у світі всі вважали небесне світило. Тож він звернувся до нього й розповів про доччине бажання. А сонце йому на те й каже:

– Ох ні, не таке я могутнє, як ви собі там, на землі, гадаєте. Бачиш он ту хмару? Вона могутніша, ніж я. Як заступить мене, то я тужусь, тужусь, а з місця її однаково не зрушу. Наймогутніша в світі вона, хмара.

Обернувся тоді чародій до хмари й

розповів про свій клопіт їй. А хмара й відповілає:

– Не того ти шукаєш, чоловіче. Не така вже я й могутня. Вітер од мене дужчий. Бува, зберуся я попливти в один бік і послати людям дощу, а вітер як налетить – і вже погнав мене зовсім в інший бік. Перед ним я безсила. Іди краще до нього, це його син має взяти твою дочку заміж.

Звернувся чародій до вітру. Але той відказав, що не може нічого вдіяти перед височенною горою. Вона, мовляв, раз у раз перепиняє йому шлях, і він мусить віяти зовсім не туди, куди хоче.

Чародій аж розгубився. Поки він ходив від сонця до хмари, від хмари до вітру, од вітру до гори, дочка була з ним. От стали вони нарешті перед горою. Чародій і їй розповів про доччине бажання побратися з сином того, хто в світі наймогутніший.

Усміхнулася височенна гора та й мовить:

– Чоловіче добрий, мені дуже хотілося б, щоб мій син мав таку розумну та вродливу дружину, як твоя дочка. І все ж я мушу сказати тобі ось що: я безвладна перед мишею. Вона може мене геть поточити, може вирити в мені цілу печеру й спокійнісінько жити там, а я нічого їй не вдію! Ось покличу я тобі зараз мишу, побалакайте з нею.

Так сказала гора, так і зробила.

Вийшла з гори миша, і чародій запропонував їй віддати свою дочку за її сина. А миша й відповідає:

– Все це добре, але ж миші з людьми не одружуються. Я залюбки оженю свого сина з твоєю гарною дочкою, якщо ти обернеш її в мишу.

Нічого було робити чародієві. Та й дочка його стала благодати:

– Татусю, любий, оберни мене в мишку, я хочу вийти за мишачого сина й довіку жити з ним у мирі й злагоді.

Так чародій і зробив – обернув дочку знов у мишу, і юна мишача пара щасливо пішла жити до печери в горі.

Загадки

Переклад з російської
Марії Дмитрієвої

Я стою на трьох ногах,
мої ноги в чоботях.
Зуби білі і педаль.
Як же звать мене?..

(чгвод)

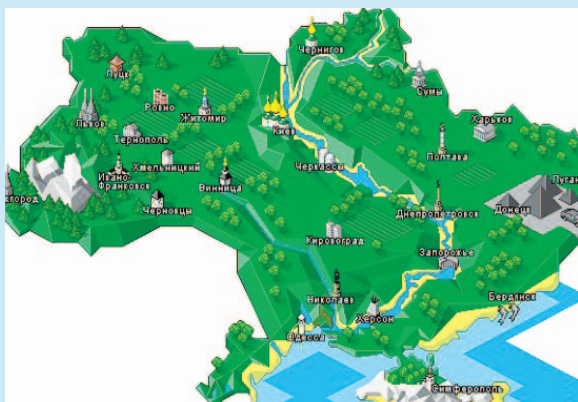
Три брати пішли до річки купатися.
Два купуються, третій на березі
валяється.

Викупалися, вийшли –
на третьому повисли.
(кочєпкочодє є вдрїє)

Один говорить,
двоє дивляться,
двоє слухають

(вхлє 'їно 'чпєв)

Моря є – плавати не можна,
дороги є – їхати не можна,
земля є – орати не можна.
Що це?

(пшдїя внїфрдгєє)

Росли чотири берези,
на кожній березі – по чотири
великих гілки,
на кожній великій гілці – чотири
маленьких гілки,
на кожній маленькій гілці –
по чотири яблука.
Скільки всього яблук?

(чшлшєод
єн влїєв хвєрєд вн од 'огонрєжє)

І граємося, і вчилися!

Осінній дощик

(Звуки і букви. Голосні звуки)

1. Навчіться виразно читати нижчеподаний віршик, дотримуючись поставлених над буквами наголосів.

Осінній дощик

Пожовтіло листячко
На кленочку,
Поховались їжачата
У садочку.

Заховалось сонечко –
Не видати,
Сипле вітер дощиком
Кругом хати.

Стука, їдко грюкає
У віконця:
«Може, їм не весело
Тут без сонця?»

Такий вітер капосний,
Сам гуляє,
А дітей на вулицю
Не пускає.

2. Запам'ятайте нові слова та їхній зміст:

Стука – стукає, вдаряє; *грюка* – грюкає, вдаряючи, створює сильний шум; *їдко* – настирливо; *їдкий* – настирливий, який дратує, любить докучати (комусь); *капосний* – хто робить що небудь погане, шкідливе.

3. Яку пору року зображено у віршику? Які ознаки осені описані у ньому?

4. Поясніть речення: «Вітер стука, їдко грюкає у віконця».

5. Що означає вираз: «Капосний вітер сам гуляє, а дітей на вулицю не пускає».

6. Чому дітям не добре виходити на вулицю, коли дме їдкий вітер?

7. Розгляньте уважно малюнок. Які звуки видуває чемна дівчинка у себе вдома мильними пухирками? Прочитайте їх кілька разів. Запам'ятайте: *ї* з двома крапками вимовляється, як два *і* (=іі).

8. Читаючи уважно віршик, вкажіть,

над якими буквами є наголос.

9. Як ви читаєте наголошені букви: тихіше, сумно чи голосно?

10. Запам'ятайте: ці звуки української мови називаються голосними звуками. Вони завжди вимовляються чітко і ясно. Кожен з них на письмі позначається відповідною буквою чи літерою. Отже, голосний звук ми чуємо, а букву, якою він позначається, бачимо і читаємо.

11. Перевірте і закріпіть свої знання такими іграми:

а) керівник гри читає повільним темпом вищеподаний вірш, а діти, коли почують наголошений звук, підносять угору руки і вимовляють його. Виграє той, хто ні разу не помилиться;

б) керівник гри пише на дошці ряд слів: *мак, рак, сам, так*. Діти вказують спільний голосний звук у цих словах; інший ряд слів: *дим, син, риба, ми; ніч, піч, річ, ігри; яма, ягня, ягода, яблуко*.

в) керівник пише на дошці такі слова: *сім, дім, рук, рад, ніс, вус*. Діти повинні замінити у цих словах голосний звук іншим голосним звуком, щоб вийшло нове слово.

г) керівник подає слова *мак, рак, сам, рама*. Діти складають нове слово таким способом: з першого слова беруть перший звук, з другого – другий, з третього – третій, з четвертого – четвертий. Яке слово склали діти? (*мама*). Скільки у ньому голосних звуків? Які це звуки і як вони вимовляються?

д) На різних картках діти пишуть по одній букві (літері), які позначають голосні звуки. Керівник гри: «Покажіть позначений буквою звук *а*. Діти показують свої картки з буквою *а*. Гра повторюється.

Подав І. Ребошанка

Зроби власними руками!

«Миколайчики»

Любі діти, мабуть, ви вже з нетерпінням чекаєте приходу Святого Миколая і стараетесь бути чемними та слухняними. Адже саме слухняні діти знайдуть від Святого Миколая подарунки у ваших начищених чобітках.

Сьогодні ми пропонуємо вам подякувати Святому Миколаю за його щедрість – приготуйте для нього тістечка «миколайчики», якими старенький дідусь зможе підкріпитися у своїй довгій дорозі до всіх чемних діток. Для тих, хто сам не зможе впоратися з цими «миколайчиками», радимо покликати на допомогу старших братиків чи сестричок, або ж таки маму чи бабусю. А от розписати «миколайчиків» ви зможете усі гуртом навіть у школі під доглядом вашої учительки.

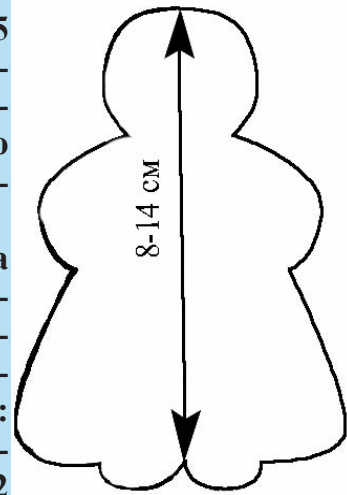
Для тіста вам потрібні: 1 яйце, 1 столова ложка меду, 1 склянка (або менше) цукру, 1 чайна ложка соди, погашеної оцтом чи лимонним соком, 50 гр маргарину чи масла, 2 склянки борошна, 1 ложка олії.

Спосіб приготування: замісити тісто і поставити на холод принаймні на годину. Розкачати тісто товщиною в півсантиметра, вирізати за шаблоном печиво і

скласти на денце, змащене олією чи марга-

рином. Випікати приблизно 5 хвилин, поки тісто стане приємного золотавого кольору. Лишити вихолонуті.

А тепер можна братися і за розпис «миколайчиків». Приготуйте глазур: збийте приблизно 3 білки з 2

склянками цукру до консистенції густої сметани. Розділіть її на кілька частин та додайте до кожної барвників, краще натуральних. Наприклад, червоний колір можна отримати із соку буряка, жовтий – з моркви, зелений колір можете отримати, додавши кілька краплинок зеленки. А от шоколадну глазур, якою добре намалювати очі чи робити контур, можа виготовити так: добре вимішайте 2-5 ложки какао із склянкою цукру та 2-4 ложками води або молока до однорідної маси.

А от сам розпис «миколайчиків» можете зробити за власною уявою. Ми пропонуємо вам декілька «миколайчиків», звідки ви можете позичити для себе цікаві ідеї.

Зібрала й подала Людмила Дорош,
фото від www.parafia.org.ua

Цікаво знати!

Чудовисько озера Лох-Нес

Мало хто не чув про загадкове лох-неське диво.

Про те, що в озері Лох-Нес живе невідома істота, люди знали давно. Перша документальна згадка про неї датована 565 роком: абат Адамус розповів, як святий переміг «водяного звіра», і той перестав з'являтися й нападати на людей. У Шотландії багато легенд містять опис кельпі – монстрів, схожих на коня. Такі розповіді належать до часу, коли в Шотландію прийшли римляни (це сталося понад 1500 років тому).

Вчені ще донедавна вважали невідомого монстра вигадкою. Проте в 1933 році цей погляд на проблему довелося трохи змінити: після того, як подружжя Маккей на березі озера на власні очі побачило Несі, старі «казки» про кельпі в одну мить ожили.

Пізніше інформація про появу Несі стала надходити практично регулярно. Ось тільки кілька згадок про випадки зустрічі людини та шотландського кельпі:

У 1933 році священник Грегорі з друзями спостерігав, як невідомий монстр плив озером.

У травні 1943 року військовий льотчик Б. Феррел, пролітаючи над поверхнею озера на висоті 250 метрів, міг спостерігати на поверхні Лох-Несу велику тварину, що нагадувала кита. Льотчик склав рапорт про це і здав його командуванню, але «нестандартний» документ вирішили здати в архів.

Навесні 1963 року протягом п'яти днів на березі «зачарованого» озера лунали вибухи: невідомого монстра примушували піднятися на поверхню. Унаслідок цього гуркоту монстр піднявся на поверхню, і його вдалося зняти на плівку шістьом очевидцям! Плівка, була перевірена спеціалістами. Кінцевий результат приголомшував: «Це не дія хвиль. Є щось масивне, темного кольору та блискуче».

Оскільки популярності Несі не бракувало, ентузіасти вирішили створити спеціальне Бюро досліджень Лох-Несу і поставити вивчення загадки озера на суто наукову основу. Наприклад, у 60-х роках ХХ століття Ден Скотт Тейлор спробував відшукати монстра за допомогою маленького підводного човна.

У 1970 році доктор Р. Райнс з Бостонської академії прикладної науки спробував за допомогою сонара створити «портрет» невловимої Несі. У результаті дослідницька група отримала зображення «ласта, голови та верхньої частини тіла» невідомої істоти. Аналітики вирішили, що це насправді живий об'єкт завширшки п'ять футів і шість дюймів. «Горб» рухався зі швидкістю близько десяти миль за годину. Ентузіасти одразу ж заявили, що Несі – представник роду плезіозаврів, які начебто зникли ще сімдесят мільйонів років тому.

Можливо, предки Несі насправді якимось дивом вижили й наприкінці льодовикового періоду виявилися відриваними від моря. Проте не зовсім зрозуміло, як вони могли потрапити в Лох-Нес. Це місце колись було морською затокою, а на озеро перетворилося лише близько 10 тисяч років тому через підйом земної кори. Але між цими двома стадіями шотландська загадка тривалий час була льодовиком... З морем озеро з'єднує тільки ріка Нес – дуже мілка майже по всій своїй течії. По ній не те що великий звір, навіть солідна риба не пройде!

У 1996 році німецький криптозоолог Ульріх Магін виніс категоричний вердикт: показання очевидців, фото- та кіноплівки настільки різноманітні, що дають змогу припустити, ніби в озері мешкають одразу дев'ять невідомих науці істот.

З'ясувалося також, що Несі не поодинокі: у кількох водоймищах планети живуть, можливо, її найближчі «родичі».

Святий Миколай

Музика і слова Н. Гороховської

Помірно

Ко-ли насту-пає зи-ма на Зем-лі, при-хо-дить до нас із не- бес ча-рив-них Свя-

тий Ми-ко-лай, Свя-тий Ми-ко-лай, за-про-шу-єм в го-сті, Свя-тий Ми-ко-лай! Свя-

тий Ми-ко-лай, Свя-тий Ми-ко-лай, за-про-шу-єм в го-сті, Свя-тий Ми-ко-лай!

Коли наступає зима на Землі,
Приходить до нас із небес чарівних.

Приспів:

Святий Миколай, Святий Миколай,
Запрошуєм в гості, Святий Миколай! /двічі.

Приносить дарунки він дітям малим,
Бажає здоров'я і щастя усім.

Приспів.

Усіх він дорослих й малят захистить,
Біду одведе й посміхнеться усім.

Приспів.

www.zaspivaj.com

Розманюў смапітку

Музичний чи музикальний?

Оце недавно їду я трамваєм. Бачу, на зупинці заходить знайома дівчина – влітку ми з нею в одному таборі відпочивали. Розговорилися. Ну, що, питаю, ти ще досі вчишся в музикальній школі чи вже покинула? У таборі вона завжди виступала на вечорах самодіяльності. Аж тут якась накрохмалена бабуся в окулярах у нашу розмову втручається: «Пробачте, – каже, – будь ласка, але як ви говорите? Що значить «музикальна школа»? Це ж не вухо, не пальці, а школа, вона називається «музична». Треба ж думати, як говориш!»

Я не знав, де подітися від сорому. А їхати ще – ого-го! На щастя, знайома скоро вийшла, а я хотів чкурнути в протилежний кінець вагона. Та де там! Бабуся лукаво зиркнула на мене й каже:

– Сідайте, друже, ось тут, і я вам усе поясню.

З тієї лекції в трамваї я зрозумів, що музикальний означає обдарований здатністю сприймати музичні твори, відчувати їх, виконувати.

Тому й кажуть: *музикальна душа, музикальна людина, музикальна дитина, музикальне вухо, музикальні пальці*. Слово *музикальний* вживається також у значенні «мелодійний, приємного звучання», наприклад, музикальний голос.

А *музичний* – це той, що стосується музики: *музична школа, музичний вечір, музичний магазин*.

Я мимоволі захопився бесідою і спитав:

– А як сказати про твір – *музикальний чи музичний*?

– От бачите, – зраділа бабуся. – І ви вже над дечим замислюєтесь... Виявилося, із словом *твір* – справа складна, бо воно може сполучатися з обома прикметниками: *твір* може бути і *музикальний*, тобто мелодійний, милозвучний і *музичний*, тобто належати до музики як виду мистецтва. Наприклад, можна сказати: «На конкурс надійшли нові *музичні твори жінок-композиторів*».

– Гаразд, але як же нам знати, який саме з цих прикметників треба вжити?

– Орієнтуйтеся на таку ознаку: якщо перед цим словосполученням можна поставити *дуже, надзвичайно* або утворити ступені порівняння цього прикметника, треба вжити якісний прикметник *музикальний*. Наприклад: «Мені подобається романс «Гаї шумлять» – один із *дуже (або надзвичайно, найбільш) музикальних творів* Георгія Майбороди». Коли в речення за змістом не можна підставити цих слів або прикметника у формі ступеня порівняння, треба вжити відносний прикметник *музичний*.

– Ну, правильно, – випалив я, – не можна ж сказати про магазин, що він «дуже музикальний», «найбільш музикальний», або «музикальніший» за інший. Значить, магазин буде *музичний*, а не *музикальний*, школа *музична*, а не *музикальна*.

Бабуся виявилася вчителькою музики, тепер вона вже на пенсії.

Побіжу до Сергійка, він грає на піаніно. Спитаю: в нього музичний слух чи музикальний?

«Мандрівка в країну слова», Євгенія Чак

Пишаємося нашими дітьми!

Любі діти!

От і відкрили золота осінь. Посумніли сади і ліси, осипавши своє листя. І почорніли. Зима наступає, а про неї нам повідомляє Святий Миколай. Усі ви готуетесь до цього величного свята, чекаєте його із нетерпінням, бо опісля починаєте навчатись колядувати, щоб на Різдвяні свята утішити своїх родичів. А до того часу і зима наблизиться, знігом укриє гаї й сади. Ліси наче омолодять. А з ними і ви. Змухністе, санки та гринджоли підправите, лижі підготуєте, і отак з радістю зустрінете Новий 2012 рік.

Хай вам щастить! «Дзвоник» зичить вам міцного здоров'я, завзятості й снаги. На многая літ вам, читачам «Дзвоника». І пишть до нас! Одзивайтесь. Раді будемо!

Кернічук Деніса,
с. Балківці

Фрасин Руксандра,
3 роки, Верхня Рівна

Учні, які вивчають українську мову
з учителем Вікентієм Ніколайчуком, с. Летя